

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

de Humiliu[m] omnis singularitatis fuga. Cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

quem Deus etiam perhibuit frustra percussum. Quid ergo vox percussus superbum sonuit, quæ à sententia fœcientis nullatenus discrepauit? Incaute sunt humiles, qui se mendacio illaqueant, dum arrogantiam vitant. Immo mentiendo superbiunt, quia contra veritatem se erigunt, quam relinquunt. Qui enim, necessitate cogente, vera de se bona loquuntur; tanto magis humilitati iungitur, quanto & veritati sociatur. An Paulus humilis non fuit, quando emulatione veritatis contra falsos Apostolos, tot de se discipulis fortia gesta narrauit? Qui nimirum veritati inimicus existeret, si abscondendo virtutes proprias, prædicatores errorum præualere permisisset. Paulus certe nulla superbia tumuit, cum de se ipso dixit: In quo (scilicet testimonio Christi confirmando, ac prædicando) positus ego prædicator, & Apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor

1. ad Tim.
mor. 2.7.

Galat. 1.
1.

gentium in fide, & veritate.] Et iterum: Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem, qui suscitauit eum à mortuis. Quid igitur erit nos omnibus linguâ ac sermone submittere? Id sanè, dona à diuinâ misericordiâ suscepta, cum necessitas, & Dei gloria non instat, prudenti silentio contegere. Cum fratribus aperienda sunt, ea Dei dona esse sine vllis meritis, immo & cum multis demeritis nostris data nobis, simpliciter nunciare. Quod ex nobis est, nos nihil esse profiteri: sicut fecit idem Paulus, ad Corinthios scribens: Ego, inquit, à vobis debui commendari, nihil enim minus feci ab iis, qui sunt supra modum Apostoli, tamen si nihil sum.]

2. Corint.
12. 11.

Chryso-
stom. 27.
in eandem
epist.

Priora dixit, non commendari cupiens, ait Chryso-
stomus (quo pacto enim id faceret, qui præ desiderio Christi cælum parui penderet) sed illorum salutem appetens. Suam verò paruitatem subinfert, quasi humanam laudem & exultationem contemnens. Similiter illi sermone sunt humiles, & se omnibus subdunt, qui ex se ipsis minus Deo gratos, ac planè reliquis minores se esse prædicant. Qui denique cum aliquid boni de se ipsis dicendum est, non totum, quod acceperunt, verbis effundunt, sed quod patefacere necessarium non est, supprimunt, & in hoc cautissimè mensuram discretionis obseruant. Humilis Paulus profectò ita se gessit; nam compulsus aliqua mirabilia de se ipso manifestare, ita conclusit: Nam & si vultero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dico: parco autem, ne quis me existimet supra id, quod videt in me, aut audit aliquid ex me.] Multa de se dixerat, & plura fortassis, ac mirabiliora reuelare poterat, sed qui non propriam gloriam, sed proximorum vtilitatem quærebat, illa dixit, quæ illos instruerent, & illa suppressit, quæ ad instructionem illorum minus necessaria putauit. Et vt Gregorius inquit: Habebat adhuc de se aliquid dicendum, qui pauit dicere; sed egit vtrumque doctor egregius, vt & loquendo quæ egerat, discipulos instrueret, & tacendo se intra humilitatis limitem custodiret. Nimis namque esset ingratus, si de se discipulis tota reticeret; & fortasse nimis incautus, si de se tota discipulis proderet. Sed mirabiliter, vt dictum est, egit vtrumque, vt loquendo erudiret vitam audientium, & tacendo custodiret suam. Sic Gregorius.]

2. Corint.
12. 6.

Greg. 18.
mor. c. 7.

Quid demum est opere se infimum omnium ac vilissimum reputare? Non quidem maiora & sublimiora, ac vtiliora munera pertinaciter fugere. Humiles enim (Deo ita disponere) præficiuntur aliis, & regimen proximorum suscipiunt, qui fortassis non essent ad dignitates euecti, si eas non solum non ambissent, nec amassent, sed imprudenter & pertinaci-

ter repulissent. Si iusti & perfecti viti semper ab his muneribus se subtraherent, quis reclusus erat Ecclesiam Dei? Quis in cathedram ascensurus, vt pusillos regeret, & ignorantes erudiret? An superbus? An ambitiosus? An inanem gloriam appetens, & capitibus meliorum insidere concupiscens? Id læpissime non sine gemitu ac dolore videmus, & republicam, ac congregationes eius pessum ire, quia ab his perditis hominibus gubernantur, ingemisimus. At si aurea Ecclesiæ tempora reditura essent, si optimum statum omnia habitura, non hi (qui nec boni subditi esse didicerunt) sed iusti, & humiles, & sibi non fidentes, habenas tenere, ac alios gubernare deberent. In his ergo non erit humilitas, à republicæ oneribus pusillanimitè fugere, & pertinaciter declinare.

Quare ille verus humilis est, & hunc gradum humilitatis tener, qui ad altum munus non vocatus, hilaris & quietus in infimo loco consistit. Qui si aliis etiam ætate, aut labore, aut talentis minoribus supponatur, & in ordine relinquatur, puerilibus querimoniis aures fractum non implet. Qui nihil, quod secundum sæculum altum est, ambit. Qui libentius occupationes viliores assumit, & illis per totam vitam inhæret, & altiora munera aliis fratribus tanquam melioribus & dignioribus, derelinquit. Qui denique cum ad onus publicum vocatur, corde illud renuit, & verbis modestè se excusat, sed tandem tandem à superiore compulsus, onus sibi impositum cõfidenter suscipit. Hancque esse in similibus rebus humilitatis regulam pulchre Augustinus edocuit, sic ad Eudoxium scribens: Vos autem, fratres, exhortamur in Domino, vt propositum vestrum custodiatis, & vsque in finem perseveretis: ac si quam operam vestram mater Ecclesia desiderauerit, nec elatione auida suscipiatis, nec blandiente desidia respuatis, sed miri corde obtemperetis Deo; cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit, qui dirigit mites in iudicio, qui docet mansuetos vias suas. Nec vestrum ocium necessitatibus Ecclesiæ præponatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nasceremini, non inueniretis. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda est via, vt nec exuratur homo, nec demergatur; sic inter apicem superbiæ, & voraginem desidiæ, iter nostrum temperare debemus, sicut scriptum est: Non declinantes, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Sunt enim, qui dum nimis timet, ne quasi in dexteram rapti extollantur, in sinistram lapsi demergantur. Et sunt rursus, qui dum nimis se auferunt à sinistra, ne torpida vacationis mollicie sorbeantur, ex altera parte iactantia fastu corrupti atque consumpti, in fauillam fumumque vaneunt. Hæc ille.] Qui ad aliquam dignitatem vocatus, modicam viam ita tenuerit, is hanc, de qua nunc agimus, partem humilitatis non deserit. Quia si ex obedientia ascendit, ex voluntate tamen sua semper descendit; & dum alios gubernat, se tamen semper minimum reputat; & ita officio est maior, vt in corde suo sit omnibus minor.

De diligentissimâ Humilium omnis singularitatis fugâ.

CAPVT VIII.

HUMILIVM est quoque proprium, omnem singularitatem deponere, & vitam ac conuersationem maiorum sequi; & in victu ac vitu, & vtilibus & actionibus suis mores aliorum regulâ probatos sequi, ac vno nomine se ipsos

August.
epist. 81.

D. Thom.
2.2. q. 161
art. 6.

Matth.
20. 21.

Ber. trac.
de grad.
hum. gra
du 5.

Luc. 14.
11.

reliquis accommodare. Hunc effectum Thomas Aquinas ad signa humilitatis, siue ad ostensionem eius externam pertinere ait. Ex quo enim quis humilis est, non appetit, maior aut melior aliis videri, & vile sibi putat, si fiat tamquam vnus ex reliquis; quare ea omnia fugit, quorum causâ posset ab aliis alicuius eminentiâ notari. Superbia mater est singularitatis: ideoque Angelus ille, qui cecidit de cælo, non cum aliis, aut inter alios, sed ante reliquos solus sedere voluit. Mater quoque filiorum Zebedæi eodem telo superbiæ percussa, filiis suis singulares sedes appetiit. Dic vt sedeant (hæc sunt verba eius) vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo. Ac si dixisset: Præcipe, Domine, vt vnus tantum ex filiis meis, verbi gratia Iacobus, ad dexteram tuam sedeat; & alter, scilicet Ioannes, ad sinistram confideat. Et sicut tu tamquam rex potentissimus solus in sublimi throno sedebis: ita & illi cognati vtique tui cæteris discipulis tamquam extraneis præferantur, & duas sedes proximas tibi altiores, & eminentiores, ita vt pedibus suis capita aliorum tangant, semper obtineant.

Propterea Bernardus singularitatem quintum superbiæ gradum nominat, & hoc vitio infectum egregiè in hunc modum describit. Turpe est ei, qui se supra cæteros iactat, si non plus cæteris aliquid agat, per quod ultra cæteros appareat. Proinde non sufficit ei, quod communis monasterij regula, vel maiorum cohortantur exempla. Nec tamen melior esse studet, sed videri. Non melius viuere, sed videri viuere gestit, quatenus dicere possit, [Non sum sicut cæteri hominum.] Plus sibi blanditur de vno ieiunio, quod cæteris prandentibus facit, quam si cum cæteris septem dies ieiunauerit. Commodior sibi videtur vna oratiuncula peculiaris, quam tota Psalmodia vnus noctis. Inter prandendum crebro solet oculos iactare per mensas, vt si quem minus comedere viderit, victum se doleat, & incipiat id ipsum sibi crudeliter subtrahere, quod necessarium victui indulgendum præuiderat: plus gloriæ metuens detrimentum, quam famis cruciatum. Si quem maiorem, si quem pallidiorē prospexerit, vilem se existimat, numquam requiescit. Et quoniam vultum ipse suum videre non potest, qualem scilicet se intuentibus offert; manus, quas potest, & brachia spectans, palpat costas, humeros atrectat, & lumbos, & secundum quod corporis sui membra vel minus, vel satis exilia probat, pallorem oris ac colorem discernat. Ad omnia denique sua strenuus, ad communia piger. Vigilat in lecto, dormit in choro: cumque aliis psallentibus ad vigilias tota nocte dormit, post vigilias, aliis quiescentibus, solus in oratorio remanet, excreat, & rursus, gemitibus ac suspitiis aures foris sedentium de angulo implet. Cum autem ex his, quæ singulariter, sed inaniter agit, apud simpliciores eius opinio excreuerit, qui profectò opera probant, quæ cernunt, sed vnde prodeant non discernunt, dum miserum beatificant, in errorem inducunt. Hæc omnia Bernardus.] Et est hæc optima superbi singularitatem amantis descriptio, quam ideo totam retulimus, quia aliquando eam à nonnullis opere obseruatam intelleximus.

Si ergo superbia causa singularitatis est, è contrâ igitur humilitas mater & causa erit amicitiam societatis, qua quis noxiam solitudinem auerteret, eam scilicet, quam non desiderium perfectionis, sed affectus elationis inducit. Vnde humilis, ad mensam sedens, non exquisitores cibos querit, sed quos pro omnibus, frater, qui huic ministerio præest, parauit industria. Non alia vina appetit, quam quæ pro vili

A pretio cæteris fratribus offeruntur. Eam vestem induit, quam similes sui fratres gestare nõ erubescunt. In ea cella commoratur abiectis rebus instructa, in qua quilibet alius commorari non fugeret. Nullis obsequiis cænobij se eximit, nullum seruitium licet vile quasi sibi incommodum reicit; nihil, quod alij ex more faciunt, prætermittit. Singulares abstinẽtias & indiscretas nõ amat; corporis castigationes, quas alij sustinere non prævalent, nõ ostentat; si quæ ex consilio prælati, aut spiritualis patris, præter communem consuetudinem facit, non tuba canit ante se, vt omnes illud sciant, sed silentij ac secreti ianuis ocludit. Non appetit esse admirabilis aliis, sed curat vnus de cæteris apparere. Ad faciendum quod alij faciunt, & ad religiosam disciplinam arripendam, roborat illum, licet corpore minus valeat, spes diuinæ gratiæ, quæ sicut nec aliis deest, nec sibi deficiat. Aitque sæpe intra semetipsum illud sancti Dauidis: Deus Itraël, ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ: benedictus Deus.] Ego autem vnus de plebe eius sum, & de populo, quem ipse ad consequendam perfectionem elegit. Robur ergo & vires ad eam obtinendam non negabit, & vt quod alij exequuntur, ego prestare possim, mihi quoque concedet. Despero quidẽ de mea infirmitate, sed de ipsius fortitudine spero, quia eius gloria est, si infirma & imbecillia confirmet. Ad fugiendas verò immoderatas vigilias, & abstinẽtias, & quicquid spiritualis prudentia damnat, desiderio tenendæ perfectionis accenditur. Scit namq; sententiã esse Salomonis: Substantia festinata minuetur, quæ autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Quo loco Hebræa habet: [Substantia ex vanitate minuetur,] quia videlicet, eò quod pro studio manû gloriæ facimus, nihil omnino perfectionis lucratur. At quod manu discretionis ex bona intentione colligimus, eò feliciter virtutem augetur. Non itaque curat vir humilis corporis afflictionibus, indiscretè & supra vires intendere, ne nimio onere pressus diu perseuerare non possit.

C namq; sententiã esse Salomonis: Substantia festinata minuetur, quæ autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Quo loco Hebræa habet: [Substantia ex vanitate minuetur,] quia videlicet, eò quod pro studio manû gloriæ facimus, nihil omnino perfectionis lucratur. At quod manu discretionis ex bona intentione colligimus, eò feliciter virtutem augetur. Non itaque curat vir humilis corporis afflictionibus, indiscretè & supra vires intendere, ne nimio onere pressus diu perseuerare non possit.

Hic sanè ita singularitatem noxiam odio habens, non tantum à sagitta volante in die liber erit, & à negotio perambulante in tenebris, verum etiã ab incurso, & dæmonio meridiano. Nam quod, rogo, est dæmonium meridianum, nisi tentatio, quæ sub specie sanctitatis maioris superbos decipit, & ad singularitates admittendas accedit? Hanc dæmonis fraudem humilis singularitatis inimicus eludet, quia aut sanctitatem veram, aut speciem, & nomen sanctitatis amat. Si nomen sanctitatis diligeret, eo ipso humilis non esset, quoniam humilis non vult sanctus prædicari, sed vilis ac despectus reputari. Quamobrem ob adipiscendum sanctitatis nomen numquam ad singularitates desceat, nec communia & vsu recepta prætermitteret. Si verò sanctitatis ipsius & perfectionis amator est, à via, quâ Sancti trauerunt, non recedet, & diuerticula non requiret. Via autem regia perfectionis ea est, quam instituta Ecclesiæ sanxerunt, & exempla maiorum probarunt, viriq; perfecti opere tenuerunt. Quam vt ipse teneat, & vt itinere Sanctorum incedat, non putat se singularitatibus indigere, sed satis illi erit, quæ mandata sunt, aut consilio probata, aut certè à consensu congregationis minimè reiecta, cõuersatione custodire. Quod verò singularitatis amator, non verã sanctitatem, sed opinionem sanctitatis apud alios exquirat, ex eo manifestè perspicietur, quod neque in carnis suæ cõmodis, tam cõmodum, quam ab aliis disungi, ac moribus aut actibus dissidere, cupit. Quare Richardus Victorinus eum, qui huiusmodi est, sic loquentem introducit: Ecce, inquis (tandem vix animatus verbis, vel exemplis)

D

E

facio

R. 67. 36

Prou. 13.
11.

Rich. ad
Psal. 28.

facio quod hortaris. Sed si promitto corporis mei stabilitatem, oportet utique & tenere communionem: sed timeo infirmitatem corporis: formido pusillanimitatem cordis. Sum etenim infirmus, & pusillus homo, tener & delicatus, utpote in terra sua uiter uentium educatus, qui mollibus vestiatur, & epulantur quotidie splendide. Infirmus omnia fastidit, paruulus noua semper concupiscit, communionem itaque tenere quomodo potero, qui quod alij habent, semper fastidiosus, quod alij habere nequeunt, auide concupisco: Herbarum radices, & quaeque uilissima pro deliciis summis computo: tantummodo ceteri non habeant: quasi libet regum epulas nauseo, si mecum omnes in communi participant: & ut quod sollicitat mentem meam, totum tibi plenius exponam, cor quam corpus magis deficit, uirtute exili, sensu exiguo animus abescit. Hæc sanè sunt, quæ singularitatis amatorem sollicitant, ab alijs discordare, & uiam reliquorum non ingredi. Quod si in commoditatibus corporis dissimilis alijs uideri uult, quanto magis in rebus, quæ ad sanctitatem referuntur, non tam substantiam quam umbram, & laudem hominum adipisci cutabit? O pessimum superbiæ germen, cuius totum negotium est hominem à bonis & humilibus separare!

Tria ergo si religiosus obseruet, omnem singularitatem vitabit. Vnam eorum est, ut ea in religione constitutus obseruet, quæ boni & spirituales socij faciunt, & tepidi, ac dycolij obseruare tenentur. Si uerò omnes (quod credibile non est) religiosam disciplinam deseruissent, & à uia perfectionis declinassent, nullo modo ad singularitatem pertinet ab illis uitâ discedere, & modum uiuendi à regula approbatum mordicus asseruare. Illi namque singulares sunt, qui uitam à Sanctis probatam prætermiserunt, ut suis immoderatis affectibus obtemperarent: ego uerò singularis non ero, qui damnato malorum ausu innumerabilibus uiris sanctissimis meæ religionis, qui nunc sunt, aut antea præcesserunt, uitâ consentio. Ideoque Trithemius Abbas hunc gradum humilitatis explanans, sic ait. Sed diceret aliquis, ex quo monachus nihil facere debet, nisi quod communis regula monasterij, & maiorum cohortantur exempla, quid tunc de istis, qui in monasterijs dissolutis & irreformatis degentes, religiosè uiuere desiderant? An inter malos debent esse mali, ne singularitatis notam incurant? Respondendum est, quod cautè sic in regulis singularitas prohibetur, ut uidelicet inter bonos non debeat aliquid nouum extra regulam facere, ne magnus uideatur ab hominibus. Dicit enim, quod monachus nihil debet agere, nisi quod communis monasterij regula, scilicet ista præsens, uel maiorum, id est, sanctorum, & uirtuosiorum fratrum exempla, cohortantur. Sed in monasterijs, ubi ista regula non seruatur, quæ tamen ad instituta est, ut in irreformatis & dissolutis locis, ubi nulla est disciplina, seruetur, & nulla etiam ibi maiorum relucens exempla, non tenetur quis tales imitari, qui regulam non obseruant. Sic ille. Boni itaque, & spirituales uiri imitandi sunt, & ab eorum conuersatione nullatenus recedendum, quicquid tepidi & imperfecti ablatent, & nos falsò singularitatis accensent. Horum uitam humilis sequitur, & minime uiam nouam eundi in cælum inuenire conatur. Seit enim, perfectionis semitas, non nunc denuo apertas fuisse hominibus, sed ab initio à Domino fuisse monstratas. Ac proinde satis iudicat alios feliciter ambulantes sequi, quam stultis se sequentibus ipse præire. Totum huius negotium regius Propheta descripsit. Non sedi, inquit, cum consilio uanità-

A tis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odiui Ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo. Lauabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum, Domine. Ad illud primum, quod est non imitari malos, pertinent illi duo priores uersus, quibus iustus ait se declinare inanium hominum confortia, impiorum conuenticula detestari, & conciliabilibus peruersorum haudquaquam consentire. Nam licet aliquando inter illos (quia aliter fieri non potest) corpore se deat, longè tamen actione & cogitatione discordat. Ad istud uerò, quod est sequi bonos, pertinet quod protinus subinfertur; quo iustus affirmat, se inuocentibus conuersatione adherere, à quibus, cum mundi sint, minime timet inquinari. Hi docebant illum, non quidem palatia regum, & fora ad distractionem animi frequentare; sed in cella, ubi Deus inuenitur, iugiter manere, & sacris locis affidere.

B Alterum, quod humiles sollicitè custodiunt, illud est, ut maiorum suorum sequantur exempla. Quodlibet institutum, suos maiores, suos duces, & antesignanos habet, à quibus (Deo docente) ab initio processit. Verbi gratia, Cathusiani, Brunonem, & socios eius, Prædicatores, Dominicum; Minores, Franciscus; minima Societatis uiri, Ignatium, ac uiros illos præcipuos, qui ei adhæserunt, agnoscunt auctores. Unusquisque igitur, si humilis est, maiores suos sibi in exemplum datos imitatur, & illorum uitam, ut exemplar uirtutum, amplectitur. Quædam enim sunt in uia spirituali communia, ut fides, spes, charitas, humilitas, patientia, contemptus sæculi, & alia similia, in quibus quemlibet ex perfectis possumus æmulari: alia uerò sunt specialia huius uel illius status, aut instituti, ut secessio ab hominibus, aut conuersatio cum illis, hoc, uel illud abstinentiæ genus, & alia huiusmodi, & in his, ut singularitatem uirèmus, non quolibet, sed maiores tantum nostros sectabimur. Hincque esse sensum Beati Benedicti, cum ait: Nihil agat monachus, nisi quod communis monasterij regula, uel maiorum cohortantur exempla, asserit Cardinalis doctissimus his uerbis. Non uidetur mihi in hoc loco, per maiores, intelligi, ut aliqui uoluerunt, Patres antiquos heremitas, qui maxime fuerunt abstinentiæ, & laboris, in uigilijs, orationibus, & huiusmodi obseruantis religionis: quia imitari tales sine expresso Abbatis consensu, fortasse pareretur turbationem, & scandala in congregatione, & uarietatem plurimam inter fratres. Sed per maiores, intelligendi uidentur maiores ipsius monasterij, qui non solum doctrina uerbi, sed exemplo sanctæ conuersationis subditos suos exhortantur ad religionis perfectionem. Sic ille. Sicut ergo aues (ut simili Theodoretus uir) cantu suo aues solum generis sui ad se uocant, & trahunt; alias uerò dissimiles nequaquam alliciunt: ita & homines nostri instituti (non uerò alieni, & quod cum nostro pugnat, in eo, quod nobis non expedit) ad sui imitationem nos prouocent. Hi sunt montes, quorum mysticè David meminit, dum ait.

D Illuminans tu mirabiliter à montibus æternis: turbati sunt omnes insipientes corde. Quia dum istos aspeximus, à Domino, de agendis & uitandis eradimur. Unde Gregorius ait: Qui enim orientem solem contemplari non ualeat, irradiatos montes aspicit, & quia sol ortus sit, deprehendit. Ex æternis ergo montibus nos Deus illuminat, quia per admiratam uitam Patrum præcedentium, radio nos suæ claritatis illustrat. Ecce in studio deuotionis Dominicæ, & charitatis, accendimur, sed in hac deuotione atque charitate melius harum nubium contemplatione formamur. Quid enim deuotius Petro? Quid charius

Trithem.
ad r. gul.
cap. 8.

Turrecr.
ibid.

Theodor.
in uita
2. Iuliani.

Greg. 27.
mor. c. 5.

Psal. 25.
4. 5. 6.

Ioanne: Ille per deuotionem fluida maris dorfa calcare non timuit: iste per amorem in ipso auctoris nostri pectore requieuit, & qui ad corporalis carnis refectioem venerat, spiritale pabulum de sinu redemptoris sumpfit. Ab his montibus Deus nos illuminat, & simul insipientes turbat: qui dum patres nostros sequimur, aduersarij salutis ex profectu nostro turbantur, illos autem nec turbaremus, nec vinceremus, si antiquorum Patrum exempla non sequeremur.

Postrema humilium cura in hac re est, vt si ex permissione regulæ, & ex consensu prelati, aut spiritualis parentis, aliquid supra alios fecerint, vt si amplius vigilauerint, durioribus abstinentiis corpus domuerint, asperiores intrinsecus vestem acceperint, id aut in occulto faciant, aut saltem tali circumspectione, vt alios non offendant. Nullo modo ad singularitatem pertinet, si quis ex desiderio maioris perfectionis amplius quam alij faciat, si tamen consentiente prelato faciat; & si regula, licet non iubeat, at permittat; & si modum viuendi contrarium aut dissonum instituto non inuehat. Id enim viri sancti atque perfecti semper in familiis religiosiis præstiterunt, & nunc præstant, vtrâque imperata audent, quos temerarium & planè superbissimum esset singularitatis notare. Nam regula illud faciendum præscribit, quod omnes etiam pusilli facillè custodire valeant. Si autem perfecti viri quasi gigantes sunt, & fortes spiritu; cur non amplius quam pusilli audebunt; cur non onera maiora præsumant? Et sicut in Ecclesia vltra præcepta, quorum custodia salus promissa est, sunt quoque data consilia, quæ feruentiores ad maius meritum possunt assumere: ita in qualibet religiosa familia, vltra ea, quæ sunt statutis præscripta, sunt alia multò perfectiora & sublimiora, quæ perfectiores valeant obseruare. At in his agendis discretio seruanda est, ne dum quis suo profectui intendit, aliis minoribus scandalo sit. Discretionem autem tenebit, qui in his obseruantis non communibus se (quantum fieri possit) occultaue- rit; qui, si secretum omnino tenere non valeat, saltem, quasi alios parui pendens aut iudicans, eas obseruantias non ipse præstiterit: qui denique in his se pro posse communitati iunxerit, & ea externa, quæ alios solent offendere, signa maioris dilectionis vitauerit. In quo sanè à multis bonis alioquin viris peccatum, qui nesciunt se aliis accommodare, & intra discretionis metas suum spiritum continere. In quorum persona sanctus Dauid secundum Richardum, oculos suos, id est, defectum suæ discretionis, accusat, quòd minimè sapienter se gesserit, nec ad hoc necessaria seruauerit. Exitus aquarum, ait, deduxerunt oculi mei, quia (ipsi nempe oculi) non custodierunt legem tuam. Verba Richardi subiiciam. Mirum est, si non miraris cur non maluit dicere, quia non custodiui legem tuam: sed si, ego non custodiui, diceret, voluntatem vtrique culparet, & tunc quomodo illud stare, vbi dicitur: [Legem tuam dilexi.] Oculorum itaque culpa increpatur, oculorum solummodo culpa desinetur. Nam de pedum officio fidenter Domino canit. Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Sed & pro manibus protestatur, dicens: Tota die expandi ad te manus meas. Sic de aure, & lingua, cæterisque corporis membris facillè reperies. Soli hinc oculi redarguuntur; pro iolis hinc oculis lacrymæ funduntur. Nec enim in aliis etiam membris nunquam peccasse contendo. Sed quid sit quod desinat, diligenter attendo. Quid est igitur oculorum culpam desinere, nisi quod in discretionem errasset, ge-

Psa. 118.
136.

Richard.
ibid.

Psa. 118.
163.

num. 32.

Pf. 87. 10.

A mendo dolere: Tunc oculus peccat, quando discretionis iudicium errat. Multi priuatas obseruantias communibus institutionibus anteponunt: abficientiam obedientiæ præferunt, cum tamen scriptum sit: Melior est obedientia, quam victima. Cæterorum membrorum nullum hinc reprehendit, oculorum verò culpam non sine morte graui redarguit. Manus non reprehenditur, pro eo fortassis, quòd libenter operabatur. Lingua non reprehenditur, idcirco (vt arbitror) quoniam vera loquebatur. Oculum tantummodo culpabat, pro eo fortè quòd in iudicij discretionem caligabat. Quid enim aliud est, oculum offendere, quam, ex intentione bona, sed parum discreta, in aliquod malum incidere? Hac ille. His tribus obseruatis, vt nimirum quis instituto ac vitæ communi se bonorum accommodet; vt maiorum suorum vestigijs inhareat; & vt in maiori obseruantia discretionem non deserat, omnem singularitatem declinabit, & se ex hac parte humilitatis amatorem exhibebit.

Eccles. 4.
17.

De districtissimo Humilium silentio.

CAPVT IX.

PRIMI sunt fructus humilitatis, quos hactenus expressimus, sed qui sequuntur, licet minoris momenti, non propterea contemnendi sunt, cum & ab eadem virtute procedant, & eorum opposita germina à superbia omnium malorum fonte mentem indicent possideri. Et sicut omnes filios alicuius reginæ clarissimæ, tum maiores tum minores subditi magno honore prosequuntur: ita æquum est, vt omnes effectus huius virtutis præstantissimæ, quam summis votis concupiscimus, tam maioris quam minoris meriti, spirituales viri venerentur, ac possidere nitantur. Multiloquium fugit humilis, quoniam aptissimum est instrumentum, quo superbia se ipsam ostentat. Verbis enim imprudenter effusus, superbus suas vilitates, ob quas esset despiciendus, regit, verbis sua talenta & suos labores iactat, ac verbis sæpe mendacibus, quæ nec somnauit, se fecisse affirmat, & ea, quorum relatione magnus existimari possit, ridiculè exaggerat. Est quippe tam potens verbum hominis, vt tegat, & detegat; efferat, & extenuet, & opposita sæpe constituat. Ex ipso ore procedit maledictio & benedictio. Ex eodem nascitur verbum, quo superbe te ipsum excusas, & proximum insolenter accusas: quo malè gesta eleuas, & bene facta prædicas: quo tantillum à te elaboratum auges, & à multis rectè factum tibi soli tribuis, & ab aliis suos labores ac merita suffuraris. Ex arrogantia tua factus es sicut Elin apud Iob. Plenus sum, dicebat ille, sermonibus, & coarctat me spiritus vteri mei. En venter meus quasi multum abique spiraculo, quod lagunculæ nouas disumpit. Tanta enim ad laudem tuam spectantia cogitas, tanta consideras, vt mens tua angustias sentiat, velut mulier parturiens, nisi quod concepit effundat. En sicut multum in virem vel lagenam iniectum, vndique clausam eam suo feruore disumpit: ita quasi ruptionem cordis times, nisi quæ ad tuam gloriam inanem augendam cogitasti, loquaris. Omnia scis, & nihil est, quod ignores, omnia dicis, & in nulla occasione tacere vales, si scientiæ opinionem captare possis. Videbisque tuum ingeniū egregiè à Bernardo descriptum. De homine namq; iactantiæ spiritu pleno hæc ait: Efluit, & sicut

Iacobi 3.
10.

Iob. 32.
18. 19.

auditores